

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI BAĞLAMINDA AİLELERİN EVDE YAPMIŞ OLDUKLARI EĞİTİM-ÖĞRETİM ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE EDUCATION-TEACHING ACTIVITIES THAT THE FAMILIES
DO AT HOME IN THE CONTEXT OF PRE-SCHOOL CURRICULUM

Veda YAR YILDIRIM¹

Öz

Araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim programı bağlamında ailelerin çocuklarına yönelik evde yapmış oldukları eğitim-öğretim çalışmalarının değerlendirilmesidir. Bu amaçla, çalışma sosyoekonomik yönden alt düzey çevrede bulunan bir anaokulunda yapılmıştır. Bu değerlendirme eğitimin genel amaçları ve özel amaçları ile okul öncesi eğitim programında yer alan ilke ve kazanımlar açısından yapılmıştır. Nitel olan bu çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın sosyoekonomik yönden alt düzeyde bir çevrede bulunan okulda yapılmasının nedeni, bu ailelerin çocuklarının eğitimindeki yerlerini değerlendirmektir. Bu çalışmayla sosyoekonomik yönden düşük düzeyde okulun verileri diğeriyle de karşılaştırılabilecektir. Araştırmanın çalışma grubu ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmada belirlenen ölçüt sosyoekonomik yönden düşük bir çevrede yer alan okuldur. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu çalışmada içerik analizi ve betimsel analiz birlikte kullanılmıştır. Ailelerin evde yapmış oldukları eğitim ve öğretimle toplamda 24 beceri alanına yönelik çalışma yaptıkları görülmektedir. Beceriler incelendiğinde, okul öncesi programda öngörülen becerilerden aileler yaklaşık ¼'ünü yani %25'ini yapmaktadırlar. Aileler programın kazanımlarına tam destek vermemekle birlikte, programda yer almayan ancak çocukların gelişimini destekleyecek başka çalışmalar da yapmaktadırlar. Araştırma kapsamında görüş alınan ailelerin çocuklarına matematik, yazı yazma, dini konular gibi konularda bilgi öğrettikleri görülmektedir. Bunların nasıl öğretileceği konusunda ailelere özel öğretim ve yöntem-teknik seminerleri düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim Programı, Eğitim, Öğretim, Kazanım

Abstract

The aim of the research is to evaluate the education and teaching activities that families do at home for their children in the context of preschool curriculum. For this purpose, the study was conducted in a kindergarten in a low socio-economic environment. This assessment has been made in terms of general objectives and specific objectives of education and the principles and achievements in pre-school curriculum. Phenomenology pattern was used in this qualitative research. The reason why this research was carried out in a school in a low socioeconomic environment is to evaluate the place of these families in the education of their children. With this research, the data of the school at a low socio-economic level can be compared with the other. The study group of the research was determined by criterion sampling. The criterion determined in the research is the school located in a low socio-economic environment. In this research designed in line with the qualitative research approach, content analysis and descriptive analysis were used together. It is seen that families work on 24 skill fields in total with their education and training at home. When the skills are analysed, the families make about ¼, that is, 25% of the skills envisaged in the preschool curriculum. Although parents do not fully support the curriculum outcomes, they also carry out other activities that are not included in the curriculum but will support the development of children. It is seen that families whose opinions are taken within the scope of the research teach their children knowledge on subjects such as mathematics, writing and religious subjects. Special teaching and method-technical seminars can be organized for families on how to teach these areas.

Keywords: Preschool curriculum, Education, Teaching, Learning outcome

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, vedayaryildirim@gmail.com,
Orcid:0000-0002-2129-4189

1. GİRİŞ

Aile, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik (TDK, 2020) olarak tanımlanmaktadır. Aile, çocukların yaşantısının büyük bölümünü geçirdiği etkileşimli bir ortamdır (Çakmak, 2010). Aile kurumunun görevleri bakım, gelişim ve eğitim olarak belirtilmektedir (Oktay, 1991). Bu sebeple aile kurumu çocuklar için oldukça önemlidir. Bu kurumun en küçük bireylerinin eğitimi araştırmanın konusudur.

Okul öncesi dönemin sağlıklı olması demek yetişkinlik döneminin sağlığı anlamına gelmektedir (Çağdaş, 2009). Çocukların sağlıklı gelişebilmeleri için ailelerin eğitilmeleri gerekmektedir. Çünkü erken çocukluk dönemi olarak da bilinen bu dönem, çocukların dış uyarıcılara en açık olduğu dönemdir. Bu dönemde ailelerin desteği, okul öncesi dönemde belirtilen kazanımlar (duygusal, sosyal, fiziksel, bilişsel ve dilsel) açısından çocukları olumlu etkilemektedir (Bruce, 2010; Özel ve Zelyurt, 2016; Temel, 2010) Çünkü anne ve babalar çocuklarının ilk öğretmenleridir (Arabacı ve Aksoy, 2005; Bruce, 2010; Gordon, 1993; Şahin ve Ünver, 2005).

MEB 2013 Okul öncesi eğitim programında yer alan aile katılımı, okullarda yürütülen eğitim programlarının amacına ulaşması için aile bireylerinin çabası olarak tanımlanmaktadır (Cavkaytar, 2000). Böylece aileler eğitim programına katılırlarken çocuklarının gelişmelerine katkıda bulunmaktadırlar (Morrison, Woika ve Breffni, 2016). Ailelerin çocuklarının eğitimine katılmaları hem kendilerine hem de öğretmenlere faydalıdır. Ağgül Yalçın ve Yalçın da (2018) araştırmalarında aile tutumlarının öğretmenleri olumlu etkilediği ve onları kendilerini geliştirmeye sevk ettiği bulgusuna ulaşmışlardır. Ailenin eğitime katılması, okulun desteklenmesi ve eğitimin devamı anlamını taşımaktadır (Temel, 2010). Okul öncesi dönemde yürütülen programın başarılı olması ailenin sürece etkin katılımıyla mümkün görünmektedir (Çakmak, 2010).

Okul öncesi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, ailenin sürece katılımıyla ilgili farklı sonuçlar görülmektedir. Ağgül Yalçın ve Yalçın'ın (2018) araştırmalarında aile tutumlarının uygulamaları olumsuz etkilediğine dair sonuçlar bulunmaktadır. Aynı araştırmada öğretmenlerin birçok sorun yaşadığı, bunlardan birinin de okul öncesi eğitim programının kazanım ve göstergeler açısından anlaşılır olmadığını düşünmeleridir. Yapılan başka bir araştırmada (Bilaloğlu ve Arnas, 2019) anne ve babaların okulla iletişim kurmaya istekli oldukları, çocuklarının eğitimine katkıda bulunmak istedikleri ancak bunu nasıl yapabileceklerini bilmedikleri, okul ve öğretmenler tarafından bilgilendirilmedikleri ve desteklenmedikleri; hatta okul yönetimleriyle ve öğretmenlerle bu konuda sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir. Öğretmenler açısından yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin ailelerle çatışma yaşadıkları görülmektedir. Bu çatışmaların da nedenleri arasında okul öncesi eğitimin önemiyle ilgili eksiklik, güvensizlik, öğretmenin yetki alanına müdahale, okuldaki program saatlerinin dikkate alınmaması, öğretmeni bakıcı olarak görme gibi konular sayılmaktadır (Zembat, 2012). Okul müdürü ve öğretmen cephesinden yapılan başka bir araştırmada velilerin ilgisizliği, kendilerini uzman olarak görmeleri, okulda yapılan çalışmalara müdahale etmeleri gibi rahatsızlıkların olduğu görülmektedir (Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010). Diğer bir araştırmada (Erdoğan ve Kasımoğlu, 2010) öğretmenlerin ailelerin sürece ilgisiz olduğu görüşü bulunmaktadır. İlgili literatürde yer alan araştırmalarda görüldüğü üzere taraflar arasında çatışmalar görülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ailelerin bu döneme ilişkin almış oldukları farkındalık eğitimleri çatışmaları da azaltmaktadır (Zembat, 2012).

Okul öncesi dönemde aile katılımı sosyoekonomik yönden alt grupta olan çocukların üzerinde olumsuz etkiyi azaltabilecektir (Çakmak, 2010). Böyle bir olumsuz etki hesaba

katılarak, böyle bir araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur. Okul öncesi eğitim programının başarısının aile tutumlarının uygulamalara yansımaları ile mümkün olduğu belirtilmektedir (Ağgöl Yalçın ve Yalçın, 2018). Toplumsal değişimler aileyi ve sorumlulukları da değiştirmiştir. Bu değişim sonrasında aileler de çocuk yetiştirme konusunda eğitimler almak zorunda kalmaktadırlar (Tezel ve Özyürek, 2010). Aileler artık öğretmenleriyle iş birliği içerisinde çocuklarının eğitim programlarına katılmak durumundadırlar (Larsen ve Haupt, 1997). Ebeveynler okul aile iş birliği aracılığıyla çocuklarının eğitimi için okullarda uygulanan program hakkında bilgi sahibi olmaktadır (Alisinanoğlu, Bay ve Şimşek, 2014).

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında ailenin önemine dikkat çekilmekte ve aile içi durumların çocukları nasıl etkilediği belirtilmekte, aile eğitimi ve katılımının, okul ve ev arasındaki devamlılığı destekleyerek kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcılığını sağladığı vurgulanmaktadır. Bu araştırmada ailelerin evde yapmış oldukları eğitim ve öğretime dönük çalışmalar, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan eğitimin genel amacı, özel amaçlar, ilkeler ve kazanımlar açısından incelenmiştir. Programlar ulaşılabilecek amaçları (hedefleri), bu amaçlara (hedeflere) ulaşabilmek için seçilecek ve belli ilkelere göre düzenlenecek içeriği, uygulanacak yöntemleri, destekleyici araç-gereçleri, amaçlara (hedeflere) ne kadar ulaşılabilirdiğini gösteren değerlendirme ölçütlerini kapsamaktadır (Gözütok, 2003). Türk Milli Eğitim sisteminin genel amaçlarına bakıldığında öğrencilere kazandırılması gereken birçok değer göze çarpmaktadır. Bireyleri “Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve girişime değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek” gibi birçok değeri içeren ve “iyi insan”, “iyi vatandaş” yetiştirmek amacını taşıyan eğitim sistemi, değerlerin tüm eğitim basamaklarında öğrenciye kazandırılması beklentisi taşımaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Okul öncesi eğitimin amaçları, okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak, onları ilkökula hazırlamak, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak, çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. Programın ilkeleri incelendiğinde 18 madde içerdiği ve eğitimde yaklaşım biçimleri, uygulama esaslarından oluştuğu görülmektedir. Programda yer alan kazanımlar incelendiğinde; motor, bilişsel, dil, sosyal duygusal gelişim ve öz bakım becerilerinden oluşmaktadır (MEB, 2013).

Anne babaların tutumları, diğer kademelerde olduğu gibi okul öncesi dönemde de çocuklarının eğitimine olumlu veya olumsuz bir şekilde yansımaktadır (Cömert ve Güleç, 2004; Günalp, 2007). Anne baba tutumlarıyla ilgili araştırmalar incelendiğinde şöyle bir tabloyla karşılaşmaktadır; çocuklarıyla ilgisiz ailelerin çocukları büyüdüklerinde akademik başarılarında düşüklük, sosyal yaşamlarında olumsuzluk yaşamaktadırlar. Aşırı ilgili ailelerin çocuklarında da uyum problemleri, tek başına bir şey yapamama, etkinliklerde isteksizlik gibi sorunlara rastlanmaktadır (Güenalp, 2007; Yavuzer, 1995). Anne ve babanın eğitim durumu ve mesleği, çocukların problem davranışlarının ortaya çıkmasında değişken olabilmektedir (Özbey, 2009).

Evde ailelerin eğitime katılmalarının önemi son zamanlarda daha da önemli hale gelmiştir. Dünyada yaşanan pandemi nedeniyle evler artık okul haline gelmiştir. Bu süreç ne zaman bitecek, bundan sonra buna benzer nasıl süreçler yaşanacağını tam olarak da kestirilemeyeceği dönemde dünyanın artık farklı bir döneme girdiği kesin görülmektedir. Bu dönemde evler, dolayısıyla aileler eğitim sürecinde zorunlu olarak daha fazla olmak durumundadırlar. Bu bağlamda araştırmanın amacı; sosyoekonomik yönden alt düzey çevrede bulunan bir okul öncesi eğitim kurumunda, okul öncesi eğitim programı bağlamında ailelerin

çocuklarına yönelik evde yapmış oldukları eğitim-öğretim çalışmalarının değerlendirilmesidir. Değerlendirme amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Ailelerin *eğitime* dönük yapmış oldukları çalışmaların eğitim sisteminin genel amaçlarıyla, okul öncesi eğitiminin amaçlarıyla ve okul öncesi eğitiminin temel ilkeleriyle eşleştirilmesi nasıldır?
- Ailelerin *öğretime* dönük yapmış oldukları çalışmaların eğitim sisteminin genel amaçlarıyla, okul öncesi eğitiminin amaçlarıyla ve okul öncesi eğitiminin temel ilkeleriyle eşleştirilmesi nasıldır?
- Ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizi nasıldır?
- Ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizi nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırma, okul öncesi dönemde okula devam eden öğrenci velilerinin aile ortamında çocuklarına yönelik yapmış oldukları eğitim-öğretim çalışmalarına yönelik nitel bir çalışmadır. Araştırmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim, “birkaç birey için bir kavram veya olgu hakkında yaşanmış deneyimlerin anlamı” na odaklanır (Cresswell, 1998, s. 51). Deneyimlerin anlamını tanımlamayı ve az sayıda bireyin bir olgu hakkında paylaştığı derinlemesine görüşleri anlamaya çalışan niteliksel bir araştırma yöntemidir (Cresswell, 1998; Moustakas, 1994).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma, sosyoekonomik yönden alt düzey çevrede bulunan bir anaokulunda yapılmıştır. Araştırmanın sosyoekonomik yönden alt düzey bir çevrede bulunan okulda yapılmasının temel nedeni, bu ailelerin çocuklarının eğitimindeki yerlerini değerlendirmektir. Ayrıca benzer bir araştırmanın sosyoekonomik yönden iyi düzey bir çevrede bulunan bir okulda yapılmış (Yar Yıldırım ve Orçan, 2019) olması da çalışma grubuna karar verilmesinde etkili olmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, okul öncesi dönemde okula devam eden öğrenci velileri oluşturmaktadır. Çalışma gruplarının belirlenmesinde, nitel araştırma geleneğine uygun amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine uygun örneklem seçilmiştir. Ölçüt örneklemede “Önceden belirlenmiş bir dizi ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada belirlenen ölçüt; sosyoekonomik yönden düşük bir çevrede yer alan okuldur. Belirlenen okulun bu ölçüte uyma durumu il ve İlçe MEM, okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından teyit edilmiştir. Bu amaçla seçilen okul, Kahramanmaraş’ta sosyoekonomik yönden düşük olduğu bilinen bir çevrede yer almaktadır. Araştırma kapsamında 43 veli ile görüşülmesi planlanmıştır. Ancak verilerin doygunluğa ulaştığı düşünülerek 36 veli görüşü analiz edilmiştir. Nitel araştırmalarda doygunluk olarak ifade edilen satürasyon, araştırmacılar tarafından farklı veri elde edilmeyene kadar devam eden bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Gentles, Charles, Ploeg ve McKibbin, 2015).

Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmektedir;

Tablo 1. Görüşme yapılan ailelere ilişkin veriler

V.N	Çocuğun yaşı	Annenin eğitim düzeyi				Babanın eğitim düzeyi				Ailede çocuk sayısı
		İlk	Orta	Lise	Ünv.	İlk	Orta	Lise	Ünv.	
V 1	4				X				X	2
V 2	6	X				X				2
V 3	6		X				X			4
V 4	6		X			X				3
V 5	6			X			X			2
V 6	6	X				X				3
V 7	6	X					X			3
V 8	5	X				X				3
V 9	6		X			X				4
V 10	5	X					X			2
V 11	4		X			X				3
V 12	5	X					X			4
V 13	5		X			X				2
V 14	6	X						X		2
V 15	6	X				X				5
V 16	6			X		X				2
V 17	6		X				X			2
V 18	6		X				X			2
V 19	5	X				X				3
V 20	3	X				X				5
V 21	5			X		X				2
V 22	6	X				X				4
V 23	6	X				X				4
V 24	6	X				X				4
V 25	6	X				X				3
V 26	6	X						X		4
V 27	6	X				X				4
V 28	6	X							X	3
V 29	5				X				X	2
V 30	6	X						X		3
V 31	6				X				X	3
V 32	6	X						X		3
V 33	5	X					X			5
V 34	6	X				X				4
V 35	6			X					X	5
V 36	6	X						X		3

Araştırmanın veli çalışma grubu incelendiğinde; 36 öğrencinin annelerinin 22'si ilkokul, 7'si ortaokul, 4'ü lise, 3'ü de üniversite mezunudur. Babaların ise 5'i üniversite, 5'i lise, 8'i ortaokul, 18'i de ilkokul mezunudur. Çocuklarının tamamına yakını 5-6 yaş aralığındadır. Ailelerin en az 2, en çok 5 çocuğunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında veriler iki aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada, okulda öğrencisi olan velilerden ev ortamında çocuklarına yönelik yapmış oldukları eğitim-öğretim çalışmaları hakkında veri toplanmıştır. Bunun için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanarak velilerle görüşme yapılmıştır. Görüşme formunda, demografik değişkenlerden sonra ailelerin çocuklarına yönelik yaptıkları eğitimsel ve öğretimsel çalışmalar bulunmaktadır. Asıl uygulamadan önce görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla aynı okulda farklı velilerle pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamaya

alınan velilerin görüşleri analiz dışı bırakılmıştır. Veriler toplandıktan sonra analiz sürecine geçilmiştir.

Araştırmada geçerlik ve güvenirlik çalışması için; öncelikle veri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama, analiz aşamasına kadar araştırma süreci detaylarıyla açıklanmış ve yeterli sayıda veli ile görüşülmüştür. Yeterli sayıya doygunluk açısından karar verilmiştir. Bu nedenle velilerle görüşmeler benzer görüşler alınmaya başlanınca bitirilmiştir (Gentles ve diğerleri, 2015). İkinci olarak araştırmanın sonuçları, araştırmaya katılan bireylerle paylaşılarak onların görüşleri alınmıştır. Üçüncü olarak, alanda uzman başka bir araştırmacıya eş gözlem yapmak üzere ham veriler verilerek temalar ve kodlanmış görüşler oluşturulması istenmiştir. Bu noktada Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik = $[Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş ayrılığı)] \times 100$. Bu çalışmada görülmüştür ki, araştırmacı ile eş gözlemcinin oluşturduğu içerik birbirine oldukça yakındır. Böylece sonuçlar doğrulanmıştır. Son olarak aynı alanda yapılan diğer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, okul öncesi dönemde okula devam eden öğrenci velilerinin aile ortamında çocuklarına yönelik yapmış oldukları eğitim-öğretim çalışmalarına yönelik veriler analiz edilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu çalışmada içerik analizi ve betimsel analiz birlikte kullanılmıştır. Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları deşifre edilip çözümlemeler yapılmıştır. Toplam 50 word sayfası ham veri toplanmıştır. Daha sonra, veriler kendi içinde betimlenmiştir. Velilerin görüşleri içerik analizi yoluyla incelenmiştir. Bunun için, görüşlerin analizinde, ifadeler benzerliğine göre gruplanarak tasnif edilmiştir. Çözümlemelerde görüşüne başvuru alan velilerin (*V; Veli) ifadeleri kodlanarak temalar oluşturulmuştur. Görüşme formu ile elde edilen veriler ayrıca sayısallaştırılarak frekans değerleri bulunmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın analizlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmaların eğitim sisteminin genel amaçlarıyla, okul öncesi eğitiminin amaçlarıyla ve okul öncesi eğitiminin temel ilkeleriyle eşleştirilmesi

Tablo 2’de ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmaların eğitim sisteminin genel amaçlarıyla, okul öncesi eğitiminin amaçlarıyla ve okul öncesi eğitiminin temel ilkeleriyle eşleştirilmesine dair bulgular verilmiştir.

Tablo 2. Ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmaların amaç ve ilkelerle eşleştirilmesi

Tema	N	Kodlanmış aile görüşleri	f	Genel Amaç	Özel Amaç	İlke
Eğitim	1	Temizlik (V1,V2,V3,V4,V5, V6, V8, V10, V13, V14, V15, V16, V21, V23, V24, V27, V29, V30)	18		OA1	İ2, İ8
	2	Tuvalet eğitimi (V1, V9, V10, V15, V16, 9 V17, V30, V32, V36)	9		ÖA1	İ2, İ8
	3	El ağız yıkama (V1, V2, V4, V16, V22 V24, V33, V34)	8		ÖA1	İ2, İ8
	4	Diş fırçalama (V2, V8, V12,V13, V22)	5		ÖA1	İ2, İ8
	5	Kıyafetlerini giyebilmesi (V3, V4)	2		ÖA1	İ2, İ8
	6	Saç tırnak temizliği (V1, V22, V24)	3		ÖA1	İ2, İ8
	7	Odasını düzenleme (V2, V3, V29)	3		ÖA1	İ2, İ8
	8	Yatağını toplama (V3)	1		ÖA1	İ2, İ8
	9	Oyuncaklarını toplama (V8)	1		ÖA1	İ2, İ8
	10	Saygı (V11, V13, V17, V20, V27, V30, V32, V33, V34)	9	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7
	11	Ahlaki eğitimi (V5,V17,V19,V20, V21)	5	A1,A2	ÖA1,ÖA2	İ2,İ7,İ8
	12	Dini eğitimi (V4, V5,V6, V7,V19, V21)	6	A1,A2	ÖA1,ÖA2	İ2,İ7,İ8
	13	Vatan sevgisi (V6, V19)	2	A1,A2	ÖA1,ÖA2	İ2,
	14	Tasarruf (su, elektrik) (V26, V31)	2	A1,A2	ÖA1,ÖA2	İ2
	15	Arkadaşlarıyla iyi geçinme (V21,V23)	2	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7,İ12
	16	Yemek adabı (V10)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7,İ12
	17	Değerler eğitimi (V14)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7,İ12
	18	Toplumun kuralları (V15)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7,İ12
	19	Aile kuralları (V31)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7,İ12
	20	Yardımseverlik (V6)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7
	21	Zorbalıkla başa çıkma (V7)	1	A1,A2	ÖA1	İ2, İ7
	22	Yalan konuşmama (V27)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ7
	23	Kendi işini kendisi yapması (V29)	1	A1,A2	ÖA1	İ2,İ8
	24	Kendini ifade etme (V6)	1	A1,A2	ÖA1	İ2, İ8
	25	Güzel konuşma (V18)	1	A1,A2	ÖA4	İ2,İ6

Tablo 2’de yer alan bulgulara göre, ailelerin 25 farklı eğitim çalışması içerisinde oldukları görülmektedir. Ailelerin evlerinde eğitime dönük yapmış oldukları çalışmalar ifade sıklığı dikkate alındığında en fazla temizlik (f=18), tuvalet eğitimi (f=9), saygı (f=9), el ağız yıkama (f=8), dini eğitim (f=6), diş fırçalama (f=5) olduğu, bunları diğer etkinliklerin takip ettiği görülmektedir. Ailelerin en fazla yaptıkları etkinlikler dikkate alındığında çocukların temizliğine ve değerler eğitimine önem verdikleri görülmektedir.

Velilerin kendi ifadeleri aşağıda verilmektedir:

“Evde eğitim adına çocuğumla oynayarak temizlik alışkanlığı kazandırıyorum” (V8). “Çocuğumun temizlik alışkanlığı kazanması için birlikte el yıkama, diş fırçalama, el yıkama, evi toplama etkinlikleri yapıyoruz” (V1). “Odasını düzenleme konusunda ısrarcı oluyorum” (V29). “Tuvalet eğitimi, diş fırçalama, düzen konusunda neler yapması gerektiğini öğretiyorum” (V3).

İfadelerden anlaşılabileceği gibi veliler çocuklarına öz bakım becerileri konusunda eğitim verdiklerini belirtmektedirler. Bunun yanında dini ve ahlaki eğitim konusunda da hassasiyet gösterdiklerine ilişkin bir velinin “Sadece beden temizliği yetmez ağacı yaşken eğeceksiniz dini ve ahlaki eğitimi de beraber vermek gerekir (V5)” şeklinde söylemi bulunmaktadır.

Ailelerin evde eğitime yönelik çalışmalarının eğitimin 1 ve 2 no’lu amaçlarla eşleştiği görülmektedir. Bu amaçlar eğitimin kendi kültürüne dayalı, ruhsal ve bedensel yönden

sağlıklı insan yetiştirme amaçlarıyla eşleşmektedir. Ailelerin evde eğitime yönelik çalışmalarının, eğitimin 1 ve 2 no'lu özel amaçlarıyla eşleştiği görülmektedir. Bu amaçlar; “*çocukların beden, zihin ve duyu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak*”, “*onları ilkokula hazırlamak*” hedefleriyle eşleşmektedir. Ailelerin evde eğitime yönelik çalışmaları okul öncesi eğitimin İ2 (*Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır*), İ6 (*Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir*), İ7 (*Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duyu ve davranışları geliştirilmelidir*), İ8 (*Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır*), İ12 (*Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir*) ilkeleriyle eşleşmektedir.

3.2. Ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmaların eğitim sisteminin genel amaçlarıyla, okul öncesi eğitiminin amaçlarıyla ve okul öncesi eğitiminin temel ilkeleriyle eşleştirilmesi

Tablo 3'te ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmaların eğitim sisteminin genel amaçlarıyla, okul öncesi eğitiminin amaçlarıyla ve okul öncesi eğitiminin temel ilkeleriyle eşleştirilmesine dair bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmaların amaç ve ilkelerle eşleştirilmesi

Tema	N	Kodlanmış aile görüşleri	f	Genel Amaç	Özel Amaç	İlke
Öğretim	1	Sayılar, Sayı sayma (V1, V2, V9, V10, V11, V15, V17, V18, V19, V22, V23, V24, V25, V30, V31, V32, V33, V34, V35, V36)	20	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	2	Müzik (V1, V2, V3, V7, V16, V20, V24, V34)	8	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	3	Renkler (V2, V19, V30, V32, V34, V36)	6	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	4	Resim (V2, V3, V9, V10, V12, V26, V30)	7	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	5	Dini konular (V15, V16, V19, V20, V22)	5	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	6	Akıl oyunları (V3, V15, V19, V29)	4	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	7	Yeni yazma, Alfabe (V1, V2, V17, V19)	4	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4	İ2
	8	Matematik (V4, V17, V25, V31)	4	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	9	Spor (V13, V29)	2	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	10	Kitap okuma (V14, V28)	2	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	11	Renkler, Boyama (V12)	1	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	12	Öğretici sohbet (V14)	1	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	13	Satranç (V29)	1	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	14	İngilizce (V6)	1	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2
	15	Makasla kesme (V12)	1	A3	ÖA1, ÖA2, ÖA3	İ2

Tablo 3'te yer alan bulgulara göre, ailelerin evlerinde 15 farklı öğretim çalışması içerisinde oldukları görülmektedir. Ailelerin evlerinde öğretime dönük yapmış oldukları çalışmaların ifade sıklığı dikkate alındığında sayı sayma (f=20), müzik (f=8), renkler (f=6), resim (f=7), dini konular (f=5), akıl oyunları (f=4), matematik (f=4), spor (f=2), kitap okuma (f=2), satranç (f=1), İngilizce (f=1) olduğu, bunları diğer etkinliklerin takip ettiği görülmektedir. Ailelerin en fazla yaptıkları etkinlikler dikkate alındığında çocuklarına matematik, resim, müzik, din eğitimi, yazı yazma, İngilizce öğretimine ağırlık verdikleri görülmektedir. Ailelerin kendi ifadelerinden birkaçı şöyledir; “*Çocuğumun ilkokulda matematik dersinin iyi olması için elimden geldiği kadar matematik öğretmeye çalışıyorum*”

(V17). “İlber Ortaylı’nın bir konuşmasında çocuklarınıza spor ve matematik öğretin sözünü duymuştum. O günden sonra çocuğumun spor yapmasını ve matematik öğrenmesi için çaba harcıyorum” (V29). “Çocuğuma dua okumayı ve yazı yazmayı öğretiyorum” (V19). İfadelerden anlaşılacağı üzere aileler evde çocuklarına bir şeyler öğretmek gayretindedirler. Bunun yanında “Çocuğun okulu var ya ne öğretecek mişim?” (V21) şeklinde ifadelerle de rastlanmaktadır.

Ailelerin evde öğretime yönelik çalışmalarının eğitimin 3 no’lu amacıyla eşleştiği görülmektedir. Bu amaç eğitimin talim bölümüyle eşleşmektedir. İlkeler açısından İ2 (Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkökula hazırlamalıdır) ile eşleşmektedir. Ailelerin evde yaptıkları öğretime dönük çalışmaların okul öncesi eğitimin 1, 2, 3 ve bir tanesi de 4 no’lu amaçla eşleşmektedir.

3.3. Ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizi

Tablo 4’te ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizine dair bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizi

Tema	N	Ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları çalışmalar	Okul Öncesi Programda Yer Alan Kazanımlarla Eşleştirilmesi				
			Motor	Bilişsel	Dil	Sosyal Duygusal	Öz Bakım
Eğitim	1	Temizlik					K1
	2	Tuvalet eğitimi					K1
	3	El ağız yıkama					K1
	4	Diş fırçalama					K1
	5	Kıyafetlerini giyebilmesi					K2
	6	Saç tırnak temizliği					K1
	7	Odasını düzenleme					K3
	8	Yatağını toplama					K3
	9	Oyuncaklarını toplama					K3
	10	Saygı				K8	
	11	Ahlaki eğitim				K6, K8, K10	
	12	Dini eğitim	-	-	-	-	-
	13	Vatan sevgisi				K9	
	14	Tasarruf (su, elektrik)	-	-	-	-	-
	15	Arkadaşlarıyla iyi geçinme				K9	
	16	Yemek adabı					K4
	17	Değerler eğitimi	-			K6, K8, K10	
	18	Toplumun kuralları				K12	
	19	Aile kuralları				K12	
	20	Yardımseverlik	-			K6, K8, K10	
	21	Zorbalıkla başa çıkma					K7
	22	Yalan konuşmama	-	-	-	-	-
	23	Kendi işini kendisi yapması					K6
	24	Kendini ifade etme					K1, K5
	25	Güzel konuşma					K2, K3

Tablo 4’te yer alan bulgulara göre, ailelerin eğitime dönük yapmış oldukları 25 farklı çalışmanın 14’ünün öz bakım becerileri, 8 tanesinin sosyal ve duygusal beceriler

kazanımlarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Öz bakım becerilerindeki kazanımlar incelendiğinde; K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7 no'lu başlıkları içerdiği görülmektedir. Okul öncesi eğitim programında toplamda 12 öz bakım becerisinin olduğu dikkate alınırsa, 5 beceri ve kazanıma yönelik çalışmaların eksik olduğu görülmektedir. Sosyal ve duygusal becerileri kapsayan kazanımlar incelendiğinde; K6, K8, K9, K10, K12 no'lu başlıkları içerdiği görülmektedir. Okul öncesi eğitim programında toplamda 14 sosyal ve duygusal becerinin olduğu dikkate alınırsa, 9 beceri ve kazanıma yönelik çalışmaların eksik olduğu görülmektedir. Bunun yanında 3 çalışmanın (dini eğitim, tasarruf ve yalan konuşmama) okul öncesi eğitim programında yer almadığı görülmektedir.

3.4. Ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizi

Tablo 5'te ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizine dair bulgular yer almaktadır.

Tablo 5. Ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları çalışmalarının okul öncesi programda yer alan kazanımlar açısından analizi

Tema	N.	Ailelerin Öğretime Dönük Yapmış Oldukları Çalışmaları	Okul Öncesi Programda Yer Alan Kazanımlarla Eşleştirilmesi				
			Motor	Bilişsel	Dil	Sosyal Duygusal	Öz
Öğretim	1	Sayılar, Sayı sayma		K4, K16			
	2	Müzik		K5			
	3	Renkler		K4, K5, K7			
	4	Resim		K4, K5, K7			
	5	Dini konular	-	-	-	-	-
	6	Akıl oyunları		K2			
	7	Yazı yazma, Alfabe			K4, K11, K12		
	8	Matematik		K16			
	9	Spor	K1, K2, K3				
	10	Kitap okuma			K4, K11, K12		
	11	Boyama		K5, K7			
	12	Öğretici sohbet			K7, K8	K5	
	13	Satranç		K1			
	14	İngilizce	-	-	-	-	-
	15	Makasla kesme	K4				

Tablo 5'te yer alan bulgulara göre, ailelerin öğretime dönük yapmış oldukları 15 farklı çalışmanın 2'si motor beceri, 8'i bilişsel beceriler, 3'ü dil, 1'i de sosyal ve duygusal becerileri kapsayan kazanımları içermektedir. Bilişsel kazanımlar K1, K4, K5, K7, K17 olmak üzere 6 başlığı içerdiği görülmektedir. Okul öncesi eğitim programında toplamda 22 bilişsel becerinin olduğu dikkate alınırsa 19 beceri ve kazanıma yönelik çalışmaların eksik olduğu görülmektedir.

Dil becerileri alanında K4, K7, K8, K11, K12 olmak üzere 5 başlıkta olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim programında toplamda 27 dil becerisinin olduğu dikkate alınırsa 22 beceri ve kazanıma yönelik çalışmaların eksik olduğu görülmektedir. Motor beceri alanında K1, K2, K3, K4 olmak üzere 4 başlıkta olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim programında toplamda 18 motor becerisinin olduğu dikkate alınırsa 14 beceri ve kazanıma yönelik çalışmaların eksik olduğu görülmektedir. Bunun yanında 2 çalışmanın (dini eğitim, İngilizce) okul öncesi eğitim programında yer almadığı görülmektedir.

olduğuna dair öğretmenler görüşleri (Ağgöl Yalçın ve Yalçın, 2018) bu durumu desteklemektedir. Okul öncesi programda yer alan değerler eğitimi konusunda ailelerin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları, bu eğitimin öğretmenlere kaldığı; bunun da yetersiz olduğu konusunda araştırma bulgusu bulunmaktadır. Buna rağmen değerler eğitiminde öğretmenin vermesi gereken konuların olduğu ve bunu verebilecekleri belirtilmektedir (Yazar ve Erkuş, 2013).

Ailelerin evde yapmış oldukları eğitim ve öğretime dönük çalışmaların eğitimin genel amaçlarını ve özel amaçlarını içerdiği görülmekle beraber ailelerin matematik, sanat (resim, müzik), yazma, alfabe, İngilizce, din eğitimi gibi konularda öğretim yaptıkları görülmektedir. Başka bir araştırmada ise çocukları okul öncesi eğitime devam eden ailelerin %56'sının okul dışında çocuklarıyla matematik etkinliği yaptıkları sonucu bu araştırmayı desteklemektedir (Kesicioğlu ve Alisinanoğlu, 2013). Sağlam (2001) okul öncesi dönemde dini eğitim yapılırken, bu dönemin gelişimsel özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini ve okul öncesi öğretmen yetiştirmede programa din eğitimi özel öğretim yöntemlerinin de konması gerektiğinden bahsetmiştir. Benzer şekilde çocuklara yabancı dil öğretimi için okul öncesi öğretmen adaylarına yabancı dil öğretime dair özel öğretim yöntemlerine dair dersler verilmesi önerilmiştir (Genç İlter ve Er, 2007). Bu açıdan ailelerin bu eğitimi verirken belirtilen yeterlikte olmaması sorun olarak görülebilir. Ayrıca okul öncesi dönemde çocuklar öğretmenlerin rehberliğinde kendi istekleri doğrultusunda ilkokullara hazırlanırken bilgi aktarılmaması gerekmektedir (Günalp, 2007). Çocuğun eğitimi hem ailenin hem de okulun ortak sorumluluğu olduğu için, okulöncesi eğitim programlarına aile katılımı; hem okul ve ev arasındaki devamlılık (Köksal, Dağal ve Duman, 2016) hem de aile eğitimi açısından önemlidir. Burada aile eğitimi çözüm olabilir. Yine ailelerin çocuklarına sanat içeren (resim, müzik) çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Sanat eğitiminde amaç, seçilecek yöntem önemlidir. Doğru yöntem bulunamazsa verimlilik düşebilecektir (Özkan ve Girgin, 2014). Bu durumda neyin nasıl verildiği sorusu akla gelmektedir.

Araştırmanın bu sonuçları açısından aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

- Araştırma kapsamında görüşleri alınan veliler açısından, sosyoekonomik yönden alt düzey çevrede bir okulda ailelerin okul öncesi eğitim programını %25 oranında destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu yüzden ailelere program ve kazanım konusunda eğitim verilebilir.
- Aileler programın kazanımların verilmesine yeteri kadar destek olmamakla birlikte, programda yer almayan ancak çocukların gelişimini destekleyecek başka çalışmalar da yapmaktadırlar. Bu araştırmanın sonucu öğretmenlere ve okul yönetimine seminer çalışmalarıyla bildirilebilir.
- Araştırma kapsamında görüşleri alınan ailelerin çocuklarına matematik, yazı yazma, dini konular gibi konularda bilgi öğrettikleri görülmektedir. Bu sayılan alanların nasıl öğretilceği konusunda ailelere özel öğretim ve yöntem teknik seminerleri düzenlenebilir.
- Okul öncesi dönemde ailelerin öğretime dönük çalışmaları nasıl verdikleri konusu ayrı bir araştırma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Ağgöl Yalçın, F. ve Yalçın, M. (2018). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitimin sorunlarıyla ilgili görüşleri: Ağrı ili örneği. *Elementary Education Online*, 17(1), 367-383. <http://ilkogretim-online.org.tr>. doi 10.17051/ilkonline.2018.413784.
- Alisinanoğlu, F. D., Bay, N. ve Şimşek, Ö. (2014). Okul öncesi eğitimde okul aile iş birliği ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 15(1), 1-13.
- Arabacı, N. ve Aksoy, A.B. (2005). Okul öncesi eğitime katılım programının annelerin bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 18-26.
- Bilaloğlu, G. R. ve Arnas, A. Y. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823. doi: 10.16986/HUJE.2018043536.
- Bruce, T. (2010). *Early childhood: A guide for students* (2nd ed.). London: Sage.
- Cavkaytar, A. (2000). Okul öncesi eğitimde okul, aile, çevre iş birliği. Ş. Yaşar (Ed.), *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri* içinde (s. 133-143). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile -çocuk ve kurum. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 131-145.
- Cresswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çağdaş, A. (2009). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Ankara: Kök.
- Çakmak Güleç, H. (2012). Okul öncesi eğitimin temel ilkeleri. G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s.111-140). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakmak, Ö.Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20) 1-17.
- Çelenk, S. (2001). Okul dışı etkilerin ilk okuma yazma öğretiminde okuduğunu anlama başarısına katkısı, A.İ.B.Ü. Yayınlanmamış (Yayın Kurulu Kararı Alınmış) Araştırma.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *Elementary Education Online*, 2(2), 28-34.
- Erdoğan, Ç., ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(3), 399-431.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırbulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 186-197.
- Genç İlter, B. ve Er, S. (2007). Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine veli ve öğretmen görüşleri. *Kastamonu eğitim dergisi*, 15(1), 21-30.
- Gentles, S. J., Charles, C., Ploeg, J., & McKibbin, K. A. (2015). Sampling in qualitative research: Insights from an overview of the methods literature. *The qualitative report*, 20(11), 1772-1789.

- Gordon, T. (1993). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. (Emel Aksay ve Birsen Özkan, Çev.) İstanbul: YA-PA.
- Gözütok, F. D. (2003). Türkiye’de program geliştirme çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 1-13.
- Günel, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- Kesicioğlu, O. S. ve Alisinanoğlu, F. (2013). Okul öncesi dönem çocukların okul dışı (informal) matematik öğrenme süreçlerine ilişkin aile görüşleri. *International Journal of Social Science*, 6(7), 671-685. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1765>
- Köksal, O., Dağal, A. B. ve Duman, Ö. A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 46, 379-394.
- Larsen, J. M. & Haupt, J. H. (1997). Integrating home and school. In C.H. Hart, D. C. Burts, & R. Charlesworth (Eds.), *Integrated curriculum and developmentally appropriate practice* (pp. 389-415). Albany: State University of New York Press.
- MEB (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>. Erişim Tarihi: 25 Şubat 2020.
- Morrison, G.S., Woika, M. J., & Breffni, L. (2016). *Fundamentals of early childhood education*. New Jersey: Pearson.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Oktay, A. (1991). Türkiye’de okul öncesi eğitimin gelişimi. B. Onur (Yay. Haz.). 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi (ss. 289-298) Ankara.
- Özbey, S. (2009). *Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeğinin (PKBS-2) geçerlik güvenirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(36), 9-34 <http://dx.doi.org/10.21560/spcd.60151>.
- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational College*. 79-85
- Şahin, F. T. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- TDK (2020). Türk Dil Kurumu Sözcükleri. <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 15 Mart 2020.
- Temel, F. (2010). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı.

- Tezel, Ş. F. ve Öztürek, A. (2010). *Anne baba eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı*. Ankara: Morpa.
- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 261-272.
- Yar Yıldırım, V. ve Orçan, A. (2019). Ailelerin çalışmalarının okul öncesi eğitim programı açısından değerlendirilmesi. Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi EPÖDER. 9-12 Ekim 2019. Ankara Üniversitesi. <https://icciepok.com/assets/catalogs/tam-metin-bildiri-kitabi.pdf>
- Yavuzer, H. (1995). *Yaygın anne-baba tutumları. Ana-baba okulu* (5.baskı). İstanbul: Remzi.
- Yazar, T. ve Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Zembat, R. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163). 203-215.